

(дата звернення 03.01.2024 р.).

Подолінний Сергій Олександрович

Здобувач другого рівня вищої освіти

кафедри менеджменту та державної служби.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРВИННОЮ ЛАНКОЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Первинна медична допомога (ПМД) виступає основним інструментом для досягнення оптимального рівня здоров'я населення, сприяючи активному життю в соціальному та економічному контексті. Це необхідна складова національної системи охорони здоров'я, яка взаємодіє як з її основною функцією, так і з загальним соціально-економічним розвитком суспільства [1].

Після декларації Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) у 1978 році, більшість країн Європейського регіону посилили свої послуги первинної медичної допомоги, акцентуючи увагу на розвитку загальної практики-сімейної медицини як основної медичної спеціальності [2].

Розвиток сімейної медицини в Україні отримав новий поштовх після прийняття постанови від 20 червня 2000 року № 989 та Указу від 7 грудня 2000 року № 1313/2000. Ці документи визначили принципи, структуру та управління первинною медичною допомогою (ПМД) на основі сімейної медицини в містах і сільській місцевості. Зазначено також доопрацювання нормативів для регулювання діяльності закладів загальної практики-сімейної медицини, затвердження характеристик лікарів та розподіл фінансових ресурсів [3, 4].

На порядку денному для найближчих завдань у сфері охорони здоров'я в Україні стоїть автономізація медичних закладів, розробка та впровадження інформативних показників якості первинної медичної допомоги (ПМД). Також важливим вважається реформування закладів ПМД у контексті адміністративно-територіальної реформи та створення нових об'єднаних громад [5].

Організація системи державного управління первинною ланкою медичної допомоги в Україні є важливим аспектом у вдосконаленні системи охорони здоров'я. Державне управління здійснюється через різні рівні влади та структури, зокрема:

1. Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ): Відповідальне за формування та реалізацію стратегій у сфері охорони здоров'я. МОЗ визначає політику, регулює медичні стандарти, та контролює фінансування системи.

2. Національна служба здоров'я України: Забезпечує основну складову у фінансуванні закладів охорони здоров'я на підставі укладених договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.

3. Департаменти охорони здоров'я на рівні областей: Здійснюють управління відповідно до централізованих директив та сприяють реалізації державних програм на місцевому рівні.

4. Центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги (ЦПМСД): Становлять основний рівень надання первинної ланки медичної допомоги. Організовані в амбулаторно-поліклінічних закладах.

5. Місцеві органи самоврядування: Громади та місцеві ради беруть участь у прийнятті рішень та координації управління на місцевому рівні [5].

Основні напрями організації системи управління включають:

- Законодавча база: Розробка та удосконалення відповідних законів і нормативних актів, які визначають структуру та функції управління.
- Фінансування: Забезпечення адекватного фінансування для забезпечення роботи закладів первинної ланки медичної допомоги.
- Регулювання якості послуг: Впровадження механізмів контролю якості медичної допомоги та визначення стандартів надання послуг.
- Розвиток інфраструктури: Створення та розвиток необхідної інфраструктури для забезпечення ефективної роботи закладів первинної медичної допомоги.
- Інновації та інформаційні технології: Впровадження сучасних технологій для полегшення надання медичних послуг та збільшення ефективності системи.
- Навчання та підвищення кваліфікації медичного персоналу: Забезпечення постійного навчання лікарів та медичних працівників для підтримки високого рівня медичної допомоги [6].

Організація системи державного управління первинною ланкою медичної допомоги є складним і багатогранним завданням, що включає ряд важливих аспектів. По-перше, вона передбачає створення та постійне вдосконалення відповідної законодавчої бази. Це включає в себе чітке визначення прав та обов'язків різних рівнів управління, встановлення ефективних механізмів регулювання та забезпечення відповідності нормативно-правових актів міжнародним стандартам.

Другий аспект – розробка та впровадження стратегій та політик, спрямованих на покращення доступності та якості медичних послуг у первинній ланці. Це може включати в себе заходи для забезпечення ефективного впровадження сімейної медицини, розвитку та підтримки систем електронного здоров'я, а також стимулювання інновацій у наданні медичних послуг.

Третій аспект – забезпечення адекватного фінансування та розподіл ресурсів. Це означає створення механізмів, які забезпечать стійкість фінансування для медичних закладів у первинній ланці, а також ефективне розподілення ресурсів відповідно до потреб населення та особливостей регіонів.

Крім того, важливим є розвиток механізмів контролю якості послуг, які включають в себе оцінку ефективності лікарів, моніторинг впровадження стандартів надання медичної допомоги та вивчення задоволення пацієнтів.

Належна координація між різними рівнями управління включає в себе роботу центральних та регіональних органів влади, а також врахування специфічних потреб місцевого самоврядування. Це допомагає створити систему, яка адаптована до різних умов і можливостей, щоб забезпечити найкращу можливу медичну допомогу для всього населення.

Ці аспекти спільно допомагають впоратися з викликами управління первинною ланкою медичної допомоги та покращити якість та доступність медичних послуг для населення [6].

Список використаних джерел

1. Primary Health Care: report of the international conference on Primary Health Care, Alma-Ata, 1978. Geneva: WHO, 1978. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.
2. Грицко Р. Ю. Історія розвитку державного управління підготовкою сімейних лікарів / Р. Ю. Грицко. *Університетські наукові записки*. 2012. № 4. С. 439-444. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2012_4_65. (дата звернення 03.01.2024 р.).
3. Про комплексні заходи щодо впровадження сімейної медицини в систему охорони здоров'я: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2000 р. N 989. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/989-2000-%D0%BF>
4. Про Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України: Указ Президента України від 7 грудня 2000 року № 1313/2000. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1313/2000> (дата звернення 03.01.2024 р.).
5. Ніколаєнко В.Б. Первинна медична допомога в «епоху змін»: вітчизняний та міжнародний досвід. URL: <https://umj.com.ua/uk/publikatsia-126600-pervinna-medichna-dopomoga-v-epohu-zmin-vitchiznyanij-ta-mizhnarodnij-dosvid> (дата звернення 03.01.2024 р.).
6. Жаліло Л.І., Мартинюк О.І. Стратегії змін у сфері охорони здоров'я в умовах соціально-економічних реформ в Україні. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Zhalilo.pdf> (дата звернення 03.01.2024 р.).